Ministerie van Justitie en Veiligheid

de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

nota

Nota naar aanleiding van het verslag Tjebbes

Datum
25 augustus 2021

Ons kenmerk
3507530

Bijlagen
5

1. Aanleiding

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft verslag uitgebracht over het wetsvoorstel Tjebbes. De nota naar aanleiding van het verslag is gereed voor indiening bij de Tweede Kamer.

2. Geadviseerd besluit

Het ondertekenen en indienen van de nota naar aanleiding van het verslag (bijlage 1) en de daarbij behorende aanbiedingsbrief (bijlage 2) bij de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

Nut en noodzaak van het wetsvoorstel worden door alle fracties onderschreven. De geleverde inbreng noopt niet tot wijzigingen. Tijdens de parlementaire behandeling zal het onderwerp meervoudige nationaliteit aandacht krijgen. Voorts lijkt er brede steun, maar nog geen meerderheid, te zijn voor een uitbreiding van de evenredigheidstoets naar situaties waarin het Nederlanderschap verloren gaat zonder dat daardoor het Unieburgerschap vervalt (als betrokkene de nationaliteit van een andere lidstaat behoudt). Dit is juridisch mogelijk, maar volgt niet uit het arrest en heeft grote gevolgen voor de uitvoeringspraktijk.

4. Toelichting

Het wetsvoorstel geeft uitvoering aan het arrest van het Hof van Justitie van 12 maart 2019 in de zaak Tjebbes. In de RWN wordt een nieuw optierecht toegevoegd waarmee in individuele gevallen kan worden getoetst of het van rechtswege verlies van het Unieburgerschap in overeenstemming is met het door het Unierecht erkende evenredigheidsbeginsel. Als dat verlies onevenredig is, wordt het Nederlanderschap en daarmee het Unieburgerschap met terugwerkende kracht herkregen. Het wetsvoorstel verlengt tevens de in artikel 15, eerste lid, aanhef en onder c, en vierde lid, opgenomen termijn van tien naar dertien jaar (dit betreft de termijn waarna het Nederlanderschap vervalt bij verblijf buiten het Koninkrijk en de EU, zonder dat actie tot behoud is ondernomen).

4.1 Nota naar aanleiding van het verslag

Er is inbreng geleverd door VVD, D66, CDA, PvdA, GL, BIJ1, Volt, SGP en SP. De gestelde vragen zien onder meer op de aard, inhoud en uitvoering van de evenredigheidstoets en op de verlenging van de termijn van verlies in artikel 15, eerste lid, aanhef en onder c, RWN. De daarover gestelde vragen geven geen aanleiding tot wijziging van het wetsvoorstel. Het arrest dwingt niet tot meer dan waarin het wetsvoorstel reeds voorziet, en in de coalitie is afgesproken niet meer te regelen dan waar het arrest toe noopt. De opgestelde beantwoording is in lijn met hetgeen eerder met u en in de politieke sondering is besproken.

Reikwijdte evenredigheidstoets en meervoudige nationaliteit
De fracties van D66, PvdA, SGP, BIJ1, Volt, GL en SP zijn kritisch op de keuze om de reikwijdte van het optierecht niet uit te breiden naar situaties waarin louter het Nederlanderschap (en dus niet ook het Unieburgerschap) van rechtswege verloren ging. Ook is gevraagd waarom dit arrest niet is aangegrepen om meervoudige nationaliteit breder mogelijk te maken (D66, PvdA, GroenLinks en BIJ1). Op beide onderwerpen is geantwoord dat het wetsvoorstel strekt tot uitvoering van het arrest en louter is bedoeld om de RWN op zo kort mogelijke termijn in overeenstemming te brengen met het Unierecht. Verdergaande wijzigingen gaan deze reikwijdte te buiten. Om diezelfde reden is namens de regering ook geen standpunt ingenomen over (de wenselijkheid van) meervoudige nationaliteit.

Voor de gevraagde uitbreiding van de evenredigheidstoets naar situaties waarin het Nederlanderschap maar niet het Unieburgerschap verloren gaat lijkt behoorlijke steun te zijn. Dit zou een significante uitbreiding zijn op het arrest omdat de doelgroep van het optierecht wordt verruimd. Belangrijker is nog dat ook de inhoud van de toets verandert: thans blijven alle omstandigheden die niet aan het Unierecht zijn te relateren buiten beschouwing. Bij een uitbreiding van de evenredigheidstoets naar (louter) het verlies van het Nederlanderschap, moeten ook louter nationale omstandigheden in de beoordeling worden betrokken. Dat betekent een significante verzwaring van de toets, en heeft uitvoeringsgevolgen voor de betrokken bestuursorganen. Vooralsnog lijkt voor deze uitbreiding echter (nog) geen meerderheid te bestaan.

4.2 Ontwikkelingen hiervoor
Bij nota van 12 augustus 2019 bent u geïnformeerd over de gevolgen van het arrest Tjebbes voor de RWN en over het opgestelde conceptwetsvoorstel. Naar aanleiding daarvan is besloten de einduitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak in de prejudiciële verwijzingszaak af te wachten.

In de nota van 14 februari 2020 bent u geïnformeerd over de einduitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak en de gevolgen daarvan voor het opgestelde conceptwetsvoorstel en de uitvoeringspraktijk.

Naar aanleiding van de nota van 25 mei 2020 heeft u, na politieke sondering, besloten om het onderhavige wetsvoorstel in (internet)consultatie te geven.

In de nota van 16 december 2020 bent u geïnformeerd over de resultaten van de (internet)consultatie en heeft u ingestemd met het aanhangig maken van het wetsvoorstel bij de ACKR en de RMR. In die nota is ingegaan op de ontvangen consultatiereacties en de wijze waarop deze zijn verwerkt.

In de nota van 19 april 2021 is ingegaan op het positieve advies van de Afdeling Advisering. Gelet op de inmiddels demissionaire status van het kabinet is het wetsvoorstel opnieuw aan de Rijksministerraad voorgelegd en vervolgens ingediend bij de Tweede Kamer en de Staten van de Caribische landen.

4.3 Politieke context
Mede als gevolg van de formatie staat het onderwerp meervoudige nationaliteit opnieuw in de politieke en publieke aandacht. D66 en de PvdA hebben eind 2016 een initiatiefvoorstel ingediend dat het mogelijk maakt meerdere nationaliteiten te bezitten, het Nederlanderschap te herkrijgen als dat eerder verloren is gegaan, en de verliesbepalingen uit de RWN schrapt. Als gevolg van de afspraken in de huidige coalitie ligt dit initiatiefvoorstel stil.

De uitgangspunten van dit wetsvoorstel zijn meermaals in de coalitie besproken. Afgesproken is niet meer te regelen dan waar het arrest toe noopt. Het onderhavige wetsvoorstel voorziet daarin.

4.4 Communicatie
DCOM is op de hoogte.

4.5 Afstemming
DMB, IND en Buitenlandse Zaken.

Bijlagen (5)

1. Nota naar aanleiding van het verslag;
2. Aanbiedingsbrief;
3. Verslag;
4. Wetsvoorstel;
5. Memorie van toelichting.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

-